श्री ५ को सरकार

अर्थ मन्त्रालय मालपोत विभाग

सरकारी मठ स्थान सञ्चालन र सु-व्यवस्था नियमावली, २०१८

सरकारी मठ स्थानहरूको राम्रो सञ्चालन र सु-व्यवस्था गर्नु वाञ्छनीय भएकोले प्रशासकीय कार्य विधि नियमित गर्ने ऐन, २०१३ को दफा २ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले बनाएको तल लेखिएबमोजिमको सरकारी मठ स्थान सञ्चालन र सु-व्यवस्था नियमावली, २०१८ सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः- (१) यो नियमावलीको नाम सरकारी मठ स्थान संचालन र सु-व्यवस्था नियमावली, २०१८ रहेको छ।

(२) यो नियमावली श्री ५ को सरकारले संचालन गरेका सबै मठ स्थानहरूको सम्बन्धमा लागू हुनेछ।

(३) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषाः- विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यो नियमावलीमा-

(क) मठ स्थान भन्नाले श्री ५ को सरकारले सञ्चालन गरेको मठ स्थान सम्झनु पर्छ।

(ख) स्थानीय प्रधान अध्यापक (हेड माष्टर) भन्नाले सम्बन्धित जिल्लामा श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृति भएका विद्यालयको प्रधान अध्यापक (हेड-माष्टर संझनु पर्छ र एउटै जिल्लामा एकभन्दा बढी त्यस्तो प्रधान अध्यापक माष्टर) भएमा सो जिल्लाको सबैभन्दा पुरानो स्कूलको प्रधान अध्यापक (हेड माष्टर) सम्झनु पर्छ।

(ग) स्थानीय प्रधान पण्डित (हेड पण्डित) भन्नाले सम्बन्धित जिल्लामा श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृति भएका पाठशालाका प्रधान पण्डित (हेड पण्डित) सम्झनु पर्छ र एउटै जिल्लामा एकभन्दा बढी त्यस्तो प्रधान पण्डित (हेड पण्डित) भएमा सो जिल्लाको सबैभन्दा पुरानो पाठशालाको प्रधान पण्डित (हेड पण्डित) सम्झनु पर्छ।

(घ) समिति भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठित जिल्ला मठ संचालक समिति संझनु पर्छ।

३. जिल्ला मठ संचालक समितिहरूको गठनः- प्रत्येक जिल्लामा निम्नलिखित सदस्यहरूको एक जिल्ला मठ सञ्चालक समितिको गठन हुनेछः-

(क) जिल्ला बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेट-पदेन सदस्य एवं अध्यक्ष,

आधिकारिक प्रयोजनका लागि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) काठमाडौं उपत्यकाञ्चलको निमित्त स्थानीय– प्रधान पण्डित (हेड पण्डित) र अरू जिल्लाको निमित्त स्थानीय प्रधान अध्यापक (हेड माष्टर) पदेन सदस्य,

(ग) स्थानीय माल अड्डाको हाकिम–पदेन सदस्य,

(घ) खण्ड (क) (ख) र (ग) मा लेखिएका सदस्यहरूको सिफारिशमा श्री ५ को सरकारबाट मनोनीत भएका २ जना स्थानीय शिक्षित व्यक्तिहरू–सदस्य। तर नगरपालिका भएको ठाउंमा नगरपालिकाको सदस्यहरू मध्ये एक जवान-लाई यस खण्ड बमोजिम सिफारिश गर्नुपर्ने छ।

४. जिल्ला मठ सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः– मठ स्थानहरूको सम्बन्धमा भएका लालमोहरको बन्देजमा रही स्थानीय मठ स्थानहरूको राम्रो सञ्चालन र सु-व्यवस्थाको निमित्त जिल्ला मठ सञ्चालक समितिको निम्नलिखित काम, कर्तव्य र अधिकार हुनेछः–

(क) स्थानीय मठ स्थानको महन्त खाली भएमा नयां महन्त भर्ना गर्ने,

(ख) स्थानीय मठ स्थानमा नियुक्ति भैराखेका महन्तहरूलाई खराब आचरणको, मगज बिग्रेको, टाट उल्टेको वा अरू कुनै कारणले महंत्याइंको कामबाट हटाउन पर्ने देखेमा त्यस्ता महन्तलाई महन्त्याइंको कामबाट हटाउन श्री ५ को सरकारमा रिपोर्ट गर्ने, त्यसरी हटाउने प्रस्ताव श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृति भएर नआएसम्म त्यस्ता महन्तलाई महन्त्याइंको कामबाट हटाई खानसम्म दिई मठ स्थानको सञ्चालकको अस्थायी व्यवस्था गर्ने,

(ग) स्थानीय मठ स्थानको गुठीमा काम गर्ने श्री ५ को सरकारका निजामती सेवाका कर्मचारी बाहेक त्यस्तो गुठीका पूजारी सुसारे र भण्डारेहरूको खाली खाल्सामा भर्ना गर्ने र आवश्यक देखेमा तिनीहरूलाई सरुवा बढुवा गर्ने र खराब आचरणको, मगज बिग्रेको टाट उल्टेको वा अरू कुनै कारणले खोसुवा गर्नुपर्ने देखेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई खोसुवा गर्ने,

(घ) स्थानीय मठ स्थानको महन्तको अस्थायी अनुपस्थितिमा वा अस्थायी रिक्त अवस्थामा अर्को व्यक्तिद्वारा मठ स्थानको महंत्याइंको काम चलाउन लगाउने,

(ङ) स्थानीय मठ अस्थानहरूको आम्दानी खर्चको सम्बन्धित महन्तबाट प्राप्त भएको हिसाबको अर्धवार्षिक रिपोर्ट जांची रीत पूर्वकको नभएमा रीत पूर्वक मिलाउन लगाई जांचेको निस्सा लगाई श्री ५ को सरकारको मालपोत विभागमा पठाउने,

(च) स्थानीय मठ स्थानहरूको राम्रो सञ्चालन र सु-व्यवस्थाको निमित्त आवश्यक देखिएका अरू काम कुराहरू गर्ने गराउने।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित भएपछि मात्र लागु हुनेछ।

तर श्री ५ को सरकारको पूर्व स्वीकृति बेगर श्री ५ को सरकारमा आर्थिक दाइत्व बढ्ने गरी कुनै काम कुराहरू गर्न गराउन पाउने छैन ।

५. जिल्ला मठ सञ्चालक समितिको सभाः– (१) जिल्ला मठ सञ्चालक समितिको सभा आवश्यकता अनुसार सो समितिको अध्यक्षले बोलाउनु पर्छ र त्यस्तो सभा कमसेकम २ महीनामा एक पटक हुनुपर्छ ।

(२) अध्यक्ष र अरू कमसेकम ३ जना सदस्यहरू उपस्थित नभई जिल्ला मठ सञ्चालक समितिको सभा गर्न हुंदैन ।

(३) जिल्ला मठ सञ्चालक समितिको सभामा उपस्थित सदस्यहरूको आपसमा मत भिन्नता भएमा बहुमतको निर्णय कायम हुनेछ । अध्यक्षलाई साधारण मत दिने अधिकार हुनेछ र मत बराबर भएमा निर्णायक मत पनि दिन पाउने छ ।

(४) जिल्ला मठ सञ्चालक समितिका प्रत्येक सदस्यले सो समितिको सभामा भाग लिएको प्रत्येक दिनको निमित्त ने. रू. १५ पन्धु फी स्थानीय मठ स्थानहरूको कोषबाट पाउने छ ।

६. मठ स्थानको दैनिक कार्य सञ्चालन र व्यवस्थाः– जिल्ला जिल्लाका मठ स्थानका महन्तहरूले जिल्ला मठ सञ्चालक समितिको निर्देश र भैरहेको लालमोहरको बन्देजमा रही मठ स्थानको दैनिक कार्य सञ्चालन र व्यवस्था गर्नुपर्छ ।

७. मठ स्थानको आम्दानी खर्चको हिसाब र त्यसको जांचः– (१) प्रत्येक मठ स्थानका महन्तले यस सम्बन्धमा तोकिने ढांचामा र त्यसरी नतोकिएसम्म प्रचलित ढाँचामा आफूले सञ्चालन गरिआएको मठ स्थानको आम्दानी खर्चको हिसाब राख्नुपर्छ र समय समयमा अधिकार प्राप्त अधिकारीद्वारा जांच आएका बखत त्यस्तो हिसाब जांच गर्न दिनुपर्छ ।

(२) प्रत्येक मठ स्थानका महन्तले आफूले सञ्चालन गरिआएका मठ स्थानको आम्दानी खर्चको हिसाबको रीत पूर्वकको अर्धवार्षिक रिपोर्ट ६ महीना नाघेको मितिले ३५ दिनभित्र जिल्ला मठ स्थान सञ्चालक समितिमा पठाउन पर्छ ।

८. यी नियमहरू बमोजिम हुनेः– प्रचलित नेपाल कानूनसंग बाझिए तापनि यी नियमहरूमा लेखिए जति कुरामा सोही बमोजिम हुनेछ ।

आज्ञाले–
यादवप्रसाद पन्त
श्री ५ को सरकारको सचिव
अर्थ मन्त्रालय ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।